

Könyvtártudományi TDK

2012. május 9.

Könyvtári szoftverek értékelése

Dr. Hegyi Ádám

Miért értékelünk?

- Komoly pénzügyi befektetés egy-egy könyvtári szoftver megvásárlása.
- Hosszú távon működtethetőnek kell lennie.
- Milyen infrastrukturális fejlesztést kell hozzá megvalósítanunk?

Mit vizsgálunk?

- Szoftver működését
- Rendelkezésre álló humán erőforrást
- Infrastruktúrát
- Pénzügyi lehetőségeket
- Pályázati lehetőségeket

Hogyan vizsgálunk?

- Interjú
- Felmérés
- Kérdőív
- Teszt

Előzmények 1.

- Bakonyi Géza – Kokas Károly tankönyve foglalkozik az IKR-kel szemben támasztott követelményekkel.
- Szoftverfejlesztő cégek is mérik termékeik hatékonyságát.

Előzmények 2.

- Informális információk összegyűjtése nagyon hasznos.
- Szoftverpiac szereplőitől érdemes tájékozódni az értékelési módszerekről.
- A témába tartozó levelezési archívumokat, fórumokat fontos megismerni.

Szakirodalom

- EISZ és EBSCO adatbázisokból kiindulva a külföldi szakirodalmat meg lehet ismerni.
- Hazai publikációkhoz a könyvtári szakbibliográfia használható fel.
- Könyvtári automatizálásal foglalkozó konferenciák kivonatai is fontosak (pl.: Networkshop).

Hogyan értékelhetőek a szoftverek?

A felhasználói elégedettség fontos adat a szoftverek piacán.

A szoftverek funkcionalitása, használhatósága, hordozhatósága megfelelő elemzési szempontok bevezetésével jól mérhetőek.

Értékelés hitelessége

- A tévedés kiküszöbölése érdekében érdemes több módszert ötvözni, ezzel keresztváltozók is mérhetővé válnak.
- Minőségbiztosított módszerek alkalmazása hasznos, de túlzottan drága.

Többtényezős döntéshozatal módszere

- Hat szempont alapján értékel:
- Funkcionalitás
- Használhatóság
- Hordozhatóság
- Hatékonyság
- Megbízhatóság
- Karbantarthatóság

Funkcionalitás

- Könyvtári rendszerek moduljainak esetében azt vizsgálja, mennyire felelnek meg a szoftver lehetőségei az elvárt feladatoknak, pl.: kölcsönzés hiba nélkül valósítható-e meg vele.

Használhatóság

- Mennyire betanítható, érthető?
- Üzemeltethető?
- Anyagilag fenntartható-e?

Hordozhatóság

- Konverzió problémája
- Adatveszteség
- Karakterkódolás
- Adatstruktúra

Hatékonyság

- Időigény
- Erőforrásigény
- Egy IKR akkor tekinthető hatékonnak, ha az erőforrás igénye kicsi, pl.: asztali számítógép memóriája elegendő a modulok futtatásához, stb.

Megbízhatóság

- Hibatűrés
- Helyreállíthatóság
- Kidolgozottság

Karbantarthatóság

- Stabilitás
- Elemezhetőség
- Nyílt forrásakód

Adattármustra

- Drótos László módszerei alapján rendszeresen készülnek értékelések könyvtári adatbázisokról.

Adattármustra 2.

- TMT-ben közölt értékelések fontos segédletek a tervezett teszteléshez.
- CD-ROM kritikák is felhasználhatóak ehhez (lásd 90-es években készült értékelések).

Adattármustra 3.

- Jacsó Péter több tanulmányában is adatbázisokat értékelő módszereket mutat be. Módszerei itthon kevésbé terjedtek el mint külföldön.

MINERVA alapelvek

- Az Európai Unió létrehozott egy normarendszert, amellyel kulturális honlapokat értékelnek. Integrált könyvtári rendszerek részben értékelhetőek ezzel. PI.: hosszú távú megőrzés, vagy az átjárhatóság kérdésköre.

MINERVA és az IKR

- A MINERVA 10 szempontrendszerrel dolgozott ki, amelyek közül szoftverekre is érvényes néhány. Legfőképp az átláthatóság, és a hosszú távú megőrzés hozható könyvtári rendszerekkel kapcsolatba.

MINERVA és a könyvtári honlapok

- A könyvtári szoftverek webes felületeinek értékelésére teljesen alkalmasak a MINERVA alapelvek.
- MOKKA és más közös katalógusok webes megjelenése kulturális honlap szempontjából is fontos, nem csak egy adatbázis működése szempontjából.

Felhasználók véleményei

- Kérdőíves felméréssel vagy személyes interjúval érdemes a felhasználók véleményét összegyűjteni.
- A könyvtáros és az olvasó szemszöge egyaránt fontos.

Lehetséges kutatási irányok

- Új értékelő rendszer kidolgozása
- Külföldi közös katalógusok összehasonlítása magyar katalógusokkal.

Milyen előzményekre lehet támaszkodni?

- A hazai és a külföldi szakirodalomban rendkívül sok publikáció jelent meg a témában, lásd MANCI, HUMANUS, EISZ adatbázisok.

Köszönöm a figyelmüket!

hegyi@bibl.u-szeged.hu